

Djeca održavaju more čistog FLAG-a

Operativni program
**ZA POMORSTVO
I RIBARSTVO**

Europska unija

Publikacija u Vašim rukama realizirana je u sklopu projekta „Djeca održavaju more čistog FLAG-a“ koji provodi Udruga Žmergo u partnerstvu s OŠ “Rikard Katalinić Jeretov” Opatija i Društvom “Naša djeca” Opatija. Osmišljena je i izrađena u svrhu informiranja i osvješćivanja čitatelja o neizmjernej jedinstvenosti i važnosti podmorja i priobalnog područja LAGUR-a Vela Vrata. More našeg FLAG-a, prostire se diljem 5 jedinica lokalne samuprave - Cres, Mali Lošinj, Opatija, Lovran, Mošćenička Draga. Poseban fokus usmjeren je na čitateljevo stvaranje održivih navika, kako bi se krhka morska staništa zaštitila od negativnog utjecaja različitih vrsta zagađenja.

Izrada ove brošure sufinancirana je sredstvima Europske unije iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo.

Ukupna visina odobrenih sredstava za provedbu projekta: 262.360,65 HRK.

Sadržaj ove brošure isključiva je odgovornost Udruge Žmergo.

Opatija, 2022.

Područje djelovanja LAGUR-a "Vela Vrata"

* FLAG - Fisheries Local Action Group

LAGUR - Lokalna akcijska grupa u ribarstvu

Volimo more! Čuvajmo more!

More je srce našeg FLAG-a Vela Vrata. Ono nas hrani, liječi, s morem rastemo i uživamo u njegovim čarima. Volimo ga kada smo mladi i kada smo stariji, volimo ga mi koji živimo uz more, ali i svi oni koji ga ponekad imaju priliku uživati.

Naše Jadransko more obiluje životom s gotovo 7000 biljnih i životinjskih vrsta koje u njemu obitavaju. Bogatstvo raznih vrsta riba, školjki, rakova, puževa i morskih trava, tisućljećima grade naš morski eko sustav iznimne biološke raznolikosti.

U našem su moru svoj dom pronašle i brojne endemske vrste. Riječ je o algama cistoziri spicati i jadranskom bračiću, a od riba tu su brojni glavočići - sedlan, korčulanski, crnotrus i pećinski te šilo i jesetra. Morska svilina, patuljasta svilina, čvora-sta morska resa i posidonija četiri su morske trave našeg mora i važna obitavališta, mrjestilišta, rastilišta i hranilišta za više od 100 vrsta riba.

Naše more ima velik utjecaj na kvalitetu naših života. Ono regulira klimu i klimatske uvjete i zaslužno je za više od 50% kisika koji nastaje na planeti Zemlji. Prostrane livade posidonije, osim što su jedinstvena staništa za brojne vrste riba, predstavljaju važnu kariku u opskrbi kisikom, stoga in nazivamo još i "tvornicama kisika". Zagrijavanje mora i oceana koje je sve značajnije, mijenja i ugrožava morski okoliš, ali i čovjekov opstanak.

Naše more nas hrani. Oduvijek se oslanjamo na njega kao na neiscrpan izvor hrane. Sukladno izvješću Eurofish za Hrvatsku iz 2017. godine, čak 97% stanovnika Istre i Primorja, pa time i našeg FLAG-a, konzumira ribu. Zabrinjava činjenica da je danas u svijetu zbog nezakonitog ribolova 90% velikih riba izlovljeno.

Kada je čisto, more svojim ljekovitim svojstvima na naše zdravlje djeluje vrlo blagotvorno, no danas se procjenjuje da je u moru više čestica mikroplastike nego što je zvijezda u Mliječnoj stazi. Predviđa se da će do 2050. u morima biti više plastičnog otpada nego riba. Morske životinje plastiku često zamijene za hranu, a sve ono što ribe pojedu u konačnici završi na našem tanjuru, odnosno u našem organizmu. Oko 90% svjetske ribe, pa tako i Jadranske, zagađeno je plastikom.

Naša je obala jedinstvena u svijetu. U namjeri proširenja kapaciteta turističke ponude, nasipava se morsko dno, dok sve učestalija, nepromišljena betonizacija dovodi do devastacije obale i nepovratnog gubitka bioraznolikosti.

Naše more oduvijek nam daje toliko mnogo, dok mu mi uzvraćamo najgorim. Sada kada postajemo svjesni posljedica, krenimo u korjenitu promjenu vlastitih navika, kako bismo primjerom sebi i drugima pokazali što znači voljeti more.

10 SAVJETA

kako čuvati morski okoliš

#1 Izbjegavam na plažu nositi plastičnu ambalažu

Naši postupci kroje našu budućnost. S obzirom na činjenicu da svjetskim morima plutaju otoci smeća, sastavljeni većinom od plastične ambalaže, naša je dužnost promišljati svakodnevno o tome što kupujemo, koliko otpada stvaramo, a ono što je najbitnije jest da taj otpad ne ostavljamo po priobalnom području.

Hranu, voće i grickalice koje nosiš na plažu ili "morski" izlet ponesi u kutijici, vrećici, omotu za višekratku upotrebu koju ćeš svakako vratiti sa sobom doma!

#2 Ako mogu, pokupim otpad koji sam pronašao_la u moru.

Uvijek će među nama biti neodgovornih pojedinaca koji ne mare za posljedice svojih postupaka i za sobom ostavljaju otpad. Taj otpad vrlo lako može završiti u moru i narušiti idilu podvodnog svijeta.

Budimo primjer drugima na način da se potrudimo pokupiti plastičnu vrećicu koja pluta u moru i pokrenimo val pozitivne promjene u našoj okolini.

#3 Kada ronim u moru ne ometam i ne vadim na površinu morska stvorenja.

Naše je podmorje neizmjerljivo bogato prekrasnim i krhkim morskim životinjama. Pokažimo im poštovanje i uživajmo gledajući ih bez da ih uznemiravamo, oštećujemo i narušavamo morski ekosistem. Čak i uzimanje kamenčića, školjki i oblutaka s plaže narušava morska staništa.

Nemoj čupati, kidati, izranjati i na površinu vaditi (ni na kratko) bilo koju morsku biljnu ili životinjsku vrstu jer time direktno ugrožavaš njihov život i stanište.

#4 Ne koristim plastične vrećice jer one najčešće završe u moru.

Plastične vrećice morskom okolišu čine višestruku štetu. Osim što direktno ugrožavaju morske životinje koje ih pojedu misleći da su hrana, razgrađuju se u čestice mikroplastike koja dugoročno mijenja kakvoću i kvalitetu mora te postaje dijelom hranidbenog lanca, šteteći tako izravno i nama.

Plastičnim vrećicama nije mjesto na plaži, osim ako ćemo u njoj ponijeti otpad sa sobom. Za ostalo poslužiti će nam platnene vrećice ili torbe od prirodnog materijala.

#5 Umjesto broskog motora, plovim na jedra ili vesla.

Osim što je nafta jedan od najkobnijih zagađivača morskih prostranstava, još jedan veliki problem kod plovidbe na motorni pogon jest buka. S obzirom da zvuk kroz vodu putuje četiri puta brže, buka motora izuzetno štetno utječe na životinje koje komuniciraju i hranu love pomoću eholokacije.

Za morske sportove, rekreaciju i aktivnosti odaberimo one "tihe" kojima nećemo bukom zagađiti morski život, poput jedrenja, veslanja, supanja ili surfanja.

#6 Ne hranim grickalicama morske životinje

Obrađena hrana koju konzumiramo, pogotovo ako se radi o grickalicama, štetna je za druga stvorenja jer sadrži razne aditive koje životinje ne mogu probaviti. Zato nije rijedak prizor da riba ugine nakon što pojede veću količinu čipsa ili slične hrane koju mi smatramo ukusnom.

Morske životinje imaju svoje prehrambene navike za koje se znaju same pobrinuti, stoga ih mi ne trebamo i ne smijemo hraniti, pogotovo ne hranom namijenjenoj ljudima.

#7 Redovito sudjelujem u akcijama čišćenja priobalja i mora.

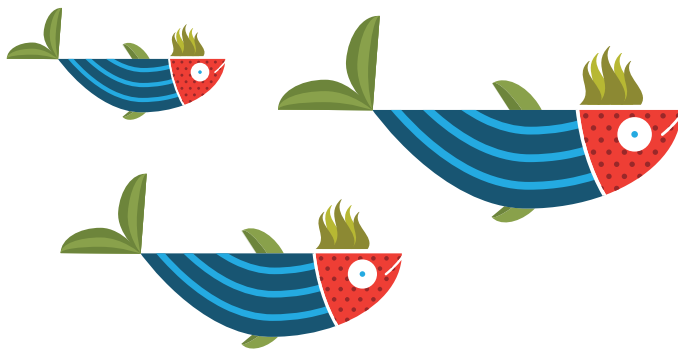
Kad se male ruke slože, okoliš se lako očistiti može! Sudjelovanje u zajedničkim akcijama čišćenja priobalja, podmorja i mora najbolji je način da se pokaže kako se voli i cijeni svoj kraj.

Organiziraj svoju akciju čišćenja, pridruži se tuđoj i primjermom pokaži koliko voliš, cijeniš i brineš o svom moru u kojem se voliš kupati i uživati u njegovim blagodatima.

#8 Poštujem lovostaj i ne konzumiram svježe morske plodove u tom periodu.

Svježi riblji ručak jedan je od zdravijih obroka, no kako bi u morskim delicijama uživali i u budućnosti moramo poštovati period regeneracije i obnove ribljeg fonda jer u suprotnom može doći do nestašice ribe i poremećaja ribljeg ekosustava.

Za vrijeme lovostaja stanimo i mi s planiranjem obroka kojima je zvijezda tanjura svježera riba i druge morske delicije kako bi se prirodno obnovio morski ekosustav.

#9 Pazim na otpadne vode koje stvaram u svome kućanstvu.

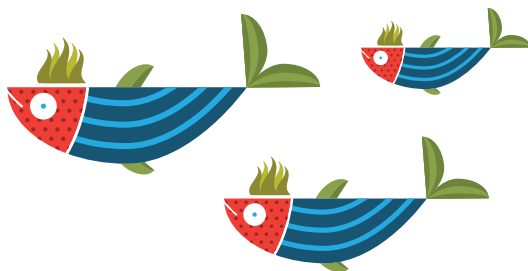
Otpadne vode jedna su od najvećih prijetnji morskom ekosustavu. Štetna sredstva za čišćenje u našim otpadnim vodama iz kućanstva, mikroplastika iz odjeće koja se otpušta kroz perilice za rublje, unatoč temeljitom procesu pročišćavanja kroz filtere, ipak završe u moru, a posljedice su kobne za brojne biljne i životinjske vrste.

Potruđi se rasipati što manje vode u svom kućanstvu, a one količine koje ipak moraju skočiti u moru kao tvoje otpadne vode, neka budu što manje zagađene štetnim kemikalijama i mikroplastikom.

#10 Dijelim ove savjete sa svojom obitelji i prijateljima.

Posljednji zeleni savjet za čisto plavetnilo je najjednostavniji, a najmoćniji za velike pozitivne promjene. On se odnosi na društveno djelovanje. Čovjek je društveno biće i često potaknut poticajnim primjerima i sam djeluje dobronamjerno prema okolišu.

Inspirirajmo jedni druge vlastitim primjerom pozitivnog ponašanja prema morskom okolišu te širimo svoje znanje o očuvanju mora okupano entuzijazmom i ljubavi prema prema bogatom i čarobnom morskom svijetu.

što smo sve učinili i postigli?

20 radionica o otpadu i njegovom učinku na podmorje za 355 učenika

25 radionica o dječjem aktivizmu, pravima i odgovornostima za 153 učenika

1 Jednodnevna edukacija za 27 odgojno-obrazovnih djelatnika

3 lokalne akcije čišćenja s ukupno 28 učenika te 20 odraslih osoba (očišćeno 4m³ otpada)

3 radionice o kartiranju otpada na priobalju za 72 učenika

1 Edukativni izlet na otok Lošinj te posjet Institutu Plavi svijet sa 67 učenika, 8 učitelja i 9 predstavnika lokalnih udruga

1 Obilježena 4 datuma vezanih uz zaštitu (morskog) okoliša i prirode s preko stotinu uključene djece

15 terenskih istraživanja priobalja i analiza pronađenog otpada sa 121 učenikom

6 edukativnih sastanaka o dječjem aktivizmu, 10 aktivističkih članaka na temu otpada u moru, a 25 učenika osnaženo za pisanje dopisa zagađivačima mora

3 inspirirajuća predavanja o zanimljivostima iz morskog svijeta uz gostovanja "morskih stručnjaka" za 54 učenika

1 Edukativni kratkometražni video o održivom gospodarenju morem

1 "Morska" konferencija za 36 građana/relevantnih dionika s područja djelovanja lagura Vela Vrata

1 Dječja izložba aktivističkih fotografija na temu otpada u moru, s preko 30 aktivističkih fotografija koje su izradila djeca

3 radionice o servisu Zeleni telefon za 63 učenika osnažena za prijavu lokalnih nepravilnosti u morskome okolišu

1 Informativni letak i ova edukativno-informativna brošura za sve građane

žmergo

VELA VRATA
LAGUN

